

Szpilczyński, Stanisław

"Rivista di Storia delle Scienze Mediche e Naturali", Anno XLVII, N. 2, Firenze 1956 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/1, 184-185

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Gide, Hemingway, Kipling, T. Mann, Mauriac. Druga część poświęcona została nauce. Znajdują się tu następujące życiorysy: *Albert Einstein* pióra J. Bronowskiego (z pochodzenia Polaka), *Sir Alexander Fleming* pióra L. J. Ludovici, *Thomas Hunt Morgan* i *Hermann Joseph Müller* napisane przez C. S. Harlanda, *Lord Rutherford* — przez Norman Feather i *Sir Charles Sherrington* pióra M. Critchleya. Każdy życiorys zaopatrzone jest w portret i autograf laureata oraz zawiera wykaz ważniejszych jego prac i osiągnięć. Książka może być interesująca dla historyka nauki.

B. O.

„Rivista di Storia delle Scienze Mediche e Naturali“, Organo Ufficiale della Società Italiana di Storia delle Scienze Mediche e Naturali. Anno XLVII (ultima della Serie) N. 2; Luglio — Dicembre 1956, oraz Supplemento all' anno 1956 Leo S. Olschki — Editore, Firenze, s. 400.

Zeszyt ten obejmuje dziewięć interesujących rozpraw, wspomnienie o Benjaminie Franklinie (w 250 rocznicę jego urodzin), uwagi nad życiem lekarza Pawła Toscanelli, recenzje (między innymi broszury B. Skarżyńskiego o historii medycyny w Polsce) oraz komunikaty.

W pierwszej rozprawie F. Allodi rozważa problem serca embrionalnego w świetle postępu aż do nowoczesnej kardiologii. W następnej P. Franceschini zajmuje się dziejami ligatur, tj. podwiązania naczyń tętniczych (na końcu czytelnik znajdzie obszerną bibliografię). M. G. Nardi poświęca uwagę florenckiemu „Studium Generale“, które odegrało poważną rolę w medycynie średnich wieków. W następnej rozprawie, F. Allodi omawia mikroskop Galileusza i wskazuje na różne systemy optyczne w dziejach. W piątej — ten sam autor charakteryzuje preparaty P. Mascagniniego i wykazuje ich znaczenie dla dziejów postępu anatomii klatki piersiowej. Z kolei E. Dall' Osso publikuje dwa nieznanne listy Leonarda Fioravantiego. W siódmej z kolei rozprawie ten sam autor omawia życie i działalność sławnego lekarza Grzegorza Baglivięgo z XVIII stulecia. Następna rozprawa pióra F. Allodiego poświęcona jest zagadnieniu lecznictwa szpitalnego w wiekach średnich, w dobie Renesansu i w czasach późniejszych, ze specjalnym uwzględnieniem chorób zawodowych. Ostatnia wreszcie rozprawa A. Corsiniego dotyczy niezrównanych figur woskowych G. G. Zumbo (1656—1701), zwłaszcza zaś jego prac przechowywanych w muzeum we Florencji, które odegrały niepoślednią rolę w dziejach medycyny (sceny z okresów zarazy).

Dodatkowy zeszyt do 47 rocznika poświęcony jest pamięci znakomitego uczonego Agnostino Maria Bassi (w stuletnią rocznicę jego zgonu). G. P. Arcieri podkreśla znaczenie odkryć naukowych A. Bassi'ego na polu epidemiologicznym, zwłaszcza zaś mikrobiologii w świetle postępu myśli lekarskiej na tym odcinku (L. J. Columella, M. P. Vitruvius, M. T. Varo, A. Benedetti, G. Fracastoro, Fr. Redi, Laz. Spallanzani, E. Valli, E. Acerbi, B. Corte i inni).

Na podstawie źródłowych dokumentów autor przeprowadza dowód, że właściwym twórcą nowoczesnej mikrobiologii jest właśnie A. Bassi, mimo iż splendor ten związany został z nazwiskiem Pasteura; ten bowiem korzystając z odkryć Bassiego nadał przede wszystkim właściwy bieg mikrobiologii, o czym wspomina w swoich pracach. W dziełach swoich nakreślił Bassi właś-

ciwie całokształt nauki o chorobach infekcyjnych związanych z etiopatogenezą. Wyjaśnił przy tym decydującą rolę, jaką w powstaniu choroby infekcyjnej odgrywa nie tylko pasażer, względnie wirus, ale równocześnie podatność indywidualną przez nie zaatakowanego. Bassi otworzył bramy szeregu dalszym odkryciom w dziedzinie mikrobiologii.

Prócz licznych szczegółów faktograficznych rozprawa uwzględnia rozwój myśli lekarskiej w dziedzinie epidemiologii.

St. Szp.

Comunicaciones ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica, Budapest 1956, nr 4, 8°, s. 132. „Library of the Medical History“, Budapest, II Török u. 12 Hungary.

Książka zawiera sześć szkiców profesorów i lekarzy węgierskich. Béla Iványi omawia dawne (XVI i XVII w.) destylarnie wód, zielarstwo i sporządzanie leków. Lajos Szodoray podaje warunki higieniczno-przeciwweneryczne w okresie walk o niepodległość 1848/49 i zwraca uwagę na gwałtowny wzrost zachorowań wenerycznych po wojnie. W następnym szkicu Imro Biró omawia stan szpitalnictwa, specjalnie zaś chorób ocznych na Węgrzech od 1830 r. Pierwsza tego rodzaju opieka dla nieuleczalnie chorych powstała z inicjatywy dra med. i fil. Frigyes Grócsza w Grosswardein pod nazwą Zakładu dla nieuleczalnie chorych na oczy (1830). Podobny charakter miała otwarta w tym okresie przez Albrechta Graefego klinika chorób ocznych w Berlinie, była ona przeznaczona dla wiejskiej ludności i robotników. Fr. Grosz (1798—1853) całe niemal swoje życie poświęcił walce o opiekę nad chorymi na oczy. Po jego śmierci szpital otrzymał nazwę swego założyciela.

W dalszym szkicu Kótay Pál zwraca uwagę na życie i działalność Pápa Páriza (1649—1716) lekarza ginekologa z bazylejskiej szkoły lekarskiej, który uprzednio był studentem Kolegium w Nagyenyed. Duża część szkicu poświęcona jest omówieniu dysertacji Pápaia Páriza.

W piątym szkicu przedstawia István Zsakó krótki szkic szpitalnictwa dla umysłowo chorych na Węgrzech w XIX stuleciu. W ostatnim z kolei szkicu László Nebenführer omawia dzieje syfilisu, ilustrując je oryginalnymi zabytkami sztuki plastycznej. Szkic ten jest wstępem do szerzej zakrojonego studium na powyższy temat.

St. Szp.

Az Országos Orvostörténeti Könyvár Közleményei. „Comunications ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica“, Budapest 1957, z. 5, s. 240.

Wydany przez Bibliotekę Historii Medycyny w Budapeszcie ukazujący się pod redakcją prof. dra Gyula Jáki piąty zeszyt komunikatów historyczno-medycznych obejmuje 8 artykułów. Pierwszy z nich pióra redaktora naczelnego, dotyczy życia i działalności twórcy węgierskiej pediatrii i założyciela pierwszego szpitala dla dzieci — Agosta Schoepfa Merei żyjącego na przełomie XVIII/XIX wieku (1769—1858).

Drugi artykuł, opracowany przez prof. Réthly Antala (Budapeszt) jest historycznym przeglądem epidemii cholery w XIX wieku na terenie Węgier.